

AJÁNLÁS A MAGYARORSZÁGI ELEKTRONIKUS MÉDIUMOK SZÁMÁRA A 2006-OS ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOKKAL KAPCSOLATBAN

I. Célok és alapelvek

1. Az Ajánlás a magyarországi rádió és televízió műsorszolgáltatásra és az ezzel összefüggő műsorterjesztésre vonatkozik. Az Ajánlás célja, hogy elősegítse a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvényben (médiatörvény) és a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvényben (választási törvény) megfogalmazott, a választások idején is követendő kiegyensúlyozott és egyenlő esélyeket biztosító műsorszolgáltatást. Ennek érdekében kívánatos, hogy az Ajánlást a műsorkészítők minél szélesebb köre megismerje.

2. Az Ajánlás a választási időszakra vonatkozik. Az Ajánlás a választási időszak kezdetének azt az időpontot tekinti, amikor a köztársasági elnök kihirdeti a választás napját, a választási időszak vége a választás második fordulójakor a szavazás befejezésének időpontja.

3. Az Ajánlás alkalmazása során az elektronikus médiában megjelenő politikai kommunikáció körébe tartoznak:

3.1 politikus szereplése rádió és televízió műsorokban:

- politikai hír- és politikai magazinműsorokban,
- szórakoztató műsorokban,
- egyéb műsorszámokban (pl. lapszemle, ismeretterjesztő műsor);

3.2 médiumok hivatalos kampány-műsorai (pl. viták, kerekasztal-beszélgetések);

3.3 politikai hirdetések (fizetett médiaszereplés);

3.4 politikai közvélemény-kutatás eredményeinek ismertetése.

4. Minden olyan elektronikus médium vállalhatja a politikai kommunikáció, így a politikai hirdetés megjelenítését is, amely magyarországi műsorszolgáltatási jogosultsággal rendelkezik, kivéve a külföldre irányuló műsorszolgáltatást.

5. Az elektronikus médiában a politikai verseny (így a politikai kommunikáció) megjelenítésének törvényesnek és tisztességesnek kell lennie.

6. A politikai kommunikáció bármely típusába tartozó műsorszámot a társadalom iránt érzett felelősséggel kell elkészíteni.

7. A politikai kommunikációnak meg kell felelnie a választási törvény alapelveinek és a médiatörvény előírásainak, különös tekintettel a kiegyensúlyozottság követelményére és az egyenlő feltételek biztosítására a politikai versenyben részt vevők számára.

8. A politikai kommunikációnak a vélemények minél szélesebb spektrumát kell elfogulatlanul bemutatnia.

9. A politikai kommunikáció bármely megjelenési formájának figyelembe kell vennie a társadalom általánosan elfogadott erkölcsi-etikai normáit, valamint a közízlést.

10. Az elektronikus média a politikai kommunikáció bármely formájának alkalmazásával sem ronthatja az újságírószakma és a reklámszakma hírnevét, az újságíró, szerkesztő és reklámozó tevékenységébe vetett közbizalmat, különös tekintettel a szakma által általánosan elfogadott etikai szabályokra.

11. A közszolgálati médiumok esetében a politikai kommunikáció megjelenítésekor fokozottan ügyelni kell a közszolgálat függetlenségére.

II. Általános szabályok

1. Egyetlen rádió és televízió csatorna sem részesíthet előnyben valamely pártot, és nem fordíthat nagyobb figyelmet egyik jelöltre sem.

2. A választást megelőző nap 0 órájától a szavazás befejezéséig (kampánycsend) a jelöltek tevékenysége nem jelenhet meg a műsorokban. Ebben az időszakban azokat a témákat is kerülni kell, amelyek a jelöltek között vitára adhatnak okot. A szavazóhelyiségek nyitva tartásáról szóló beszámolók és a szavazók megjelenéséről szóló tudósítások nem tartoznak e körbe.

3. A résztvevő pártokkal és a képviselőjelöltekkel összefüggésben az „utca embere” típusú riportokat, összeállításokat kerülni kell.

4. A választási kampány időszakában a pártok választási propagandaanyagaihoz felhasznált vers, zene vagy más művészeti alkotás, illetve ezek részletének sugárzása nem ajánlatos.

5. A kampány időszakában a kormányzat közérdekű döntéseiről lehetőség szerint a pártszereplést nem vállaló közigazgatási tisztségviselőktől kell tájékoztatást kérni.

6. A kampány időszakában az önkormányzatok közérdekű döntéseiről lehetőség szerint a pártszereplést nem vállaló közigazgatási tisztségviselőktől kell tájékoztatást kérni.

7. A hírműsorok, esemény-beszámolók, lapszemlék nem szolgálhatnak pártpropagandát.

8. Választási kampányidőszakban a politikai tartalmú híreknél, lapszemléknél, közvélemény-kutatásoknál különösen ügyelni kell a hírforrás megjelölésre.

III. A megjelenítés módja

1. Minden közvetítésnél, így különösen a pártok által szervezett rendezvényekről szóló tudósításoknál a vizuális megjelenítésnek azonos megközelítésűnek és tárgyilagosnak kell lennie, csak a pártok hivatalos jelképei és elnevezése használható.

2. A választási események képi megvalósításánál az operatóri munkának a korrekt vizuális megjelenítésre kell szorítkoznia. Kerülendő azok a képi elemek, amelyek az események tárgyyszerű leírásán túlmutatnak.

3. Tilos a szereplőket hátrányos beállításban megjeleníteni.

4. Az események közönségéről készített képek elsősorban a jelenlévők számát és ne a közönség összetételét mutassák.

IV. Választási időszakban politikus szereplése a politikai hír- és politikai magazinműsorokban

1. A hírműsoroknak objektívnek kell lenniük, a hírekhez fűzött véleményt, értékelő magyarázatot a forrás megjelölésével, a hírektől megkülönböztetve kell közzétenni.

2. A műsorszolgáltatók nem kötelezhetők arra, hogy – a választási műsorok kivételével – egyenlő időt biztosítsanak minden pártnak. A szerkesztőknek maguknak kell eldönteniük, hogy a különböző politikai erők mekkora időtartamban jelennek meg. A döntésnél irányadó szempont lehet a párt parlamenti súlya, a párt (politikai erő) jelenlegi támogatottsága és a párt (politikai erő) által állított jelöltek száma.

3. A parlamenti ellenzék megjelenítésének időtartama országos műsorszolgáltatók esetében nem lehet kevesebb, mint a kormánynak és a kormánypártoknak együtt biztosított műsoridő fele. A parlamenten kívüli politikai erők megjelenítésére – súlyukhoz mérten (pl. közvélemény-kutatási eredmények, országos és területi listák stb.) – korrekt időtartamot kell biztosítani.

4. Amennyiben egy műsorba meghívják valamelyik párt képviselőjét – valamely aktuális politikai és gazdasági téma kapcsán – akkor az összes jelentősebb párt reprezentánsának fel kell ajánlani a szereplési lehetőséget. Ez biztosítja, hogy a különböző vélemények kifejezésre juthassanak ugyanabban a műsorban vagy műsortípusban.

5. A választási listák felállítása után minden műsorszámban, mely aktuális politikai témát vonultat fel, a politikus teljes nevét, pártállását hangalámondással vagy inzert segítségével fel kell tüntetni.

6. Választási időszakban politikai hír- és magazinműsorokban korábbi parlamenti közvetítés részleteit nem lehet felhasználni az érintettek engedélye nélkül.

7. Aktív politikus műsorkészítőként (pl. szerkesztőként, riporterként, jegyzetírőként) nem jelenhet meg a műsorokban.

V. Választási időszakban politikus szereplése a rádió és televízió szórakoztató műsorszámaiban

1. Ajánlatos, hogy a különböző szórakoztató programokban a politikusok és családtagjaik, valamint támogatóik (azon személyek, akik aktívan részt vesznek valamely párt kampányában) a kampányidőszak kezdetétől ne szerepeljenek.

2. A választási kampány idején komikus, humoros műsorszámokban parlamenti közvetítés, politikai szereplőkkel készített interjúrészletek bemutatása nem ajánlott, valamint kerülni kell a politikai viccek egyoldalúságát.

VI. Választási időszakban politikus szereplése egyéb rádió és televízió műsorszámokban

1. A kampányidőszak kezdetével különböző ismeretterjesztő, tudományos, zenei, sport stb. műsorokban a politikusokat nem ajánlott szerepeltetni.
2. A „betelefonálás”, „interaktív” műsorszámok tekintetében biztosítani kell, hogy az adott üggyel kapcsolatos releváns vélemények megjelenjenek kérdés formájában a műsor során.
3. A nézői telefonok, sms-ek közreadásakor kerülni kell a durva hangvételő, trágár, sértő vélemények megjelenítését.

VII. A médiumok választási műsorai

A választási műsorokban és műsorrészekben a választáson induló jelöltek és jelölő szervezetek számára – a kiegyensúlyozott és sokoldalú tájékoztatás követelménye alapján – teljes esélyegyenlőséget kell biztosítani, megjelenésüket mindenben azonos feltételekkel kell lehetővé tenni. E műsorokban az adott szintű (helyi, területi vagy országos) választási szervek által jelöltként, jelölő vagy listát állító szervezetként nyilvántartásba vett személyek és szervezetek bármely szempont szerint történő megkülönböztetése nem engedhető meg.

VIII. A politikai hirdetés specifikumai

1. A médiatörvény értelmében politikai hirdetést csak választási időszakban, illetve már elrendelt népszavazással összefüggésben lehet közzétenni.
2. A médiatörvény értelmében külföldre irányuló műsorszolgáltatásban politikai hirdetés közzététele tilos.
3. Politikai hirdetésben (sem képből, sem hangban) nem jelenhetnek meg a műsorszolgáltató azon munkatársai, akik rendszeresen szerepelnek hírközlő, időszerű politikai és tájékoztató műsorokban.
4. A politikai hirdetés nem tartalmazhat olyan elemeket, és nem kelthet olyan összképet, amely sérti a társadalom általánosan elfogadott erkölcsi-etikai normáit.
5. A politikai hirdetésben a természeti, tudományos, kulturális értékek, emlékek alkalmazása nem sértheti azok megbecsülését.
6. A politikai hirdetés nem sérthet semmilyen világnézeti, vallási meggyőződést. Vallási jelképek, motívumok a politikai hirdetésben kizárólag a jó ízlés határai között és a tárgyhoz illő módon használhatók fel.
7. A politikai hirdetés nem tartalmazhat népek, nemzetiségek, etnikumok, nemek vagy korosztályok közötti hátrányos megkülönböztetést, illetve nem támogathat ilyen nézeteket.

8. A Magyar Köztársaság nemzeti jelképeinek használatáról törvény rendelkezik. Az egyes megyék, települések jelképei csak az illetékes önkormányzat előzetes engedélyével használhatók fel a politikai hirdetésben. Mindezen jelképek használata során meg kell őrizni azok tekintélyét.
9. A politikai hirdetés nem tartalmazhat olyan elemeket, és nem kelthet olyan hatást, amely agresszív, erőszakos vagy törvénybe ütköző cselekedeteket ösztönöz, támogat vagy igazol.
10. A politikai hirdetés nem tartalmazhat olyan elemeket, és nem kelthet olyan hatást, amely az emberi élet, az egészség vagy a testi épség veszélyeztetését, a környezet és a köz- vagy magántulajdon károsítását, az állatok kínzását ösztönzi, támogatja vagy igazolja.
11. Politikai hirdetésben az erotika, a szexualitás öncélú – a hirdetés tárgya, témája által nem indokolt – felhasználása tilos. Az emberi testnek a jó ízlés határai között történő ábrázolása nem kifogásolható.
12. A politikai hirdetés nem tartalmazhat tudatosan nem észlelhető elemeket.
13. A politikai hirdetés nem sértheti a magyar nyelv szabályait, tisztaságát.
14. Politikai hirdetésben jogosulatlanul nem lehet olyan nevet, megjelölést vagy szlogent használni, amely más párt, politikus, illetve politikai irányzat, eszme jellemzője.
15. A politikai hirdetés nem használhatja fel jogosulatlanul valamely személy nevét, képmását, hangfelvételét, nyilatkozatát.
16. A politikai hirdetés nem sértheti a már nem élő személyeket megillető történelmi vagy kulturális megbecsülést, illetve általában a kegyeleti érzést.
17. A politikai hirdetés megrendelőjét (finanszírozóját) a hirdetésben jól felismerhetően kell megnevezni.
18. A politikai hirdetésnek világosan felismerhetőnek és azonosíthatónak kell lennie a médiatörvény előírásai szerint.
19. Az olyan politikai hirdetésnek, amely anyagi támogatásra, adományozásra való felhívást tartalmaz, világosan és egyértelműen meg kell jelölnie a megbízó nevét és az adományok rendeltetését.
20. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében kívánatos, hogy a műsorszolgáltató az általa alkalmazott reklámtarifa legalacsonyabb árán értékesítse a politikai hirdetés helyét.
21. A fizetett hirdetés megjelenítését vállaló médium a hirdetési hely megvásárlásának lehetőségét az összes politikai erő számára egyenlő feltételekkel kínálja fel.
22. A politikai hirdetéseket – eltérő igény hiányában – azonos nézettségi, hallgatottsági időszakban kell sugározni.

IX. Politikai párt támogatóként való megjelenése

1. Nem támogathat műsorszámot párt, politikai mozgalom.
2. Politikai hír- és időszerű eseményekkel foglalkozó műsorszám nem támogatható.

X. Politikai közvélemény-kutatás eredményeinek ismertetése

1. A választási törvény értelmében a szavazást megelőző nyolcadik naptól a szavazás befejezéséig a pártokkal kapcsolatos közvélemény-kutatás eredményét nem szabad nyilvánosságra hozni.
2. A közvélemény-kutatási adatok ismertetésekor gondoskodni kell arról, hogy a közönség elegendő információhoz jusson az eredmények megítéléséhez. Ezért a politikai közvélemény-kutatások bemutatásakor mindenkor meg kell jelölni:
  - annak forrását (a felmérést végző cég nevét),
  - a kutatás megrendelőjét,
  - a kutatásban alkalmazott módszert,
  - a minta nagyságát és a hibahatárt,
  - a kérdezés (felmérés) időpontját
  - a válaszmegtagadók arányát.
3. Az exit poll eredmények bemutatását csak a választás befejezésének időpontja után, az urnák bezárását követően lehet megkezdeni.

XI. Felelősség a politikai kommunikáció megjelenítéséért

1. A politikai hirdetések tartalmáért a politikai hirdetés megrendelője felel.
2. A műsorszolgáltató nem nyilváníthat véleményt arról, hogy egyetért-e a politikai hirdetések tartalmával. Amennyiben a politikai hirdetés az Alkotmányba ütközik, a műsorszolgáltató megtagadhatja annak közzétételét.
3. A politikai kommunikáció egyéb formáinak megjelenítési módjáért mindenkor a műsorszolgáltató felelős.